

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра арабської філології

Курсова робота

з арабської філології

на тему:

**ЕВФЕМІЗМИ В АРАБСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ ТА СПОСОБИ
ЇХНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ**

Студентки групи Ар11-22

факультету східної і слов'янської філології

денної форми здобуття освіти

Освітньої програми: Арабська мова і література

та переклад, друга східна мова, західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.060 Східні мови та літератури

(переклад включно), перша – арабська

Феодосової Катерини Олександрівни

Науковий керівник:

доц., канд. психол. наук. **Бастун Микола Володимирович**

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	5
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ЕВФЕМІЗМІВ	5
1.1 Визначення та функції евфемізмів	5
1.2 Евфемізм в арабській мові.....	7
Висновки до Розділу 1	10
РОЗДІЛ 2	11
ЕВФЕМІЗМИ У ПЕРЕКЛАДАХ КОРАНУ	11
2.1 Обрані переклади Корану для аналізу	11
2.2 Порівняння перекладу евфемізмів	12
2.2.1 Сура Аль-Бакара	12
2.2.2 Сура Аль Імран,	17
2.2.3 Сура Ан-Ніса	18
2.2.5 Сура Юсуф	23
2.2.6 Сура Ан-Нур	25
2.2.7 Сура Аль-Муджаділя	27
2.2.8 Сура Аль-Муміун	28
Висновки до Розділу 2	29
ВИСНОВКИ	31
АНОТАЦІЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	36

ВСТУП

Курсова робота присвячена вивченню функцій евфемізмів у Корані, аналізу стратегій та методів їхнього перекладу.

Актуальність курсової роботи зумовлена значним зростанням зацікавленості сферою перекладознавства упродовж останніх років. Цей феномен зумовлений зростаючим попитом на перекладацькі послуги, які сприяють кращому взаєморозумінню та налагодженню більш тісних культурних зв'язків між народами світу. Особливої актуальності набуває переклад текстів з арабської мови, яка використовується в широкому спектрі сфер, зокрема в ісламознавстві.

Більшість дослідників у галузі перекладознавства сходяться на думці, що переклади Корану є вкрай необхідними. Це зумовлено прагненням зробити Священне Писання доступним для максимальної кількості людей без ризику спотворення сенсу або неоднозначних тлумачень. Особливо гостро ця потреба постає в сучасному світі, де дедалі частіше спостерігається зростання екстремістських дій та жорстких реакцій.

Мета курсової роботи полягає у визначенні точності та якості чотирьох різних перекладів Корану англійською та українською мовами, зосереджуючись на евфемізації.

Задля досягнення мети, визначено та сформульовано наступні **завдання**:

1. визначити поняття «евфемізм», оприділити його функції та установити основні принципи його типології;
2. проаналізувати різні стратегії та методи перекладу евфемізмів;
3. розробити рекомендації щодо покращення якості перекладів Корану.

Дане дослідження має потенціал для розвінчання деяких поширених помилок та хибних інтерпретацій, що містяться в українськомовному та англійськомовних перекладах Корану.

Об'єктом дослідження є евфемістичні одиниці в обраних перекладах Корану.

Предмет дослідження – способи перекладу евфемістичних одиниць у Корані.

Матеріалами дослідження слугують Коран, англомовні переклади Корану Арберрі, Хаттаба, Хана та Хілалі і українськомовний переклад Якубовича.

Були використані різні **методи** для досягнення поставленої мети:

1. теоретичний аналіз (вивчення наукової літератури з теорії лінгвістики, перекладознавства, релігієзнавства);
2. порівняльний аналіз перекладів Корану;
3. комунікативно-прагматичний аналіз (дослідження евфемізмів як комунікативних стратегій, які використовуються для досягнення певних прагматичних цілей);
4. інтерпритаційний аналіз (вивчення впливу перекладу на значення евфемізмів та можливість втрати або спотворення сенсу при перекладі);
5. контекстуальний (дослідження впливу контексту на значення евфемізмів та їхню функцію в тексті);
6. лексико-семантичний (дослідження лексичного значення евфемізмів та їхніх відносин з іншими словами в тексті);
7. стилістичний аналіз (вивчення впливу евфемізмів на загальний стиль тексту).

Наукова новизна. Було вдосконалено методику аналізу та розуміння особливостей перекладу евфемістичних одиниць в Корані.

Практичне значення дослідження полягає в розробці рекомендацій для покращення якості подальших перекладів Корану. Існує значний потенціал для вдосконалення перекладів Корану. Використання наукового підходу до перекладознавства може допомогти визначити та усунути їхні недоліки, а також створити більш точні, об'єктивні та зрозумілі переклади.

Структура. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, анотації англійською мовою та списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ЕВФЕМІЗМІВ

1.1 Визначення та функції евфемізмів

Термін «евфемізм» має давньогрецьке походження та складається з двох коренів: «eu» - добре, «rhemі» - казати.

Багато провідних дослідників присвятили свої праці вивченню феномену евфемії. Серед зарубіжних лінгвістів аналізом евфемізації займалися Дж.С. Німан, К.Сільвер, К. Алан, К. Барідж, Дж. Лоуренс тощо. В українському мовознавстві евфемізми стали об'єктом досліджень В. Б. Великороди, О. Тараненка, О. О. Селіванової. Запропоновані вищеперерахованими мовознавцями засади, термінологічний апарат та класифікації є вагомим теоретичним підґрунтям для подальшого вивчення процесу евфемізації.

Із причини відсутності однієї чіткої та вичерпної дефініції на позначення «евфемізму», існує цілий ряд визначень цього терміну в межах лінгвістичної традиції, які умовно можна розділити на три групи.

Перша група дослідників у визначенні акцентує увагу на функції приховування дійсності. Дж. Лоуренс дає доволі лаконічну характеристику: «евфемізм — це та форма слів, яка виражає ідею в пом'якшеному, завуальованому або більш шанобливому вигляді» (1973, с. 56).

Друга група визначає важливість збереження особистих соціальних інтересів. Одним із найяскравіших прикладів є дослідження К. Алана та К. Барідж, які стверджують, що «евфемізм використовується як альтернатива зневажливому виразу, щоб уникнути можливої втрати обличчя: свого, співрозмовника або ж третьої особи» (1991, с. 21).

Третя група зазначає лише функцію пом'якшення неприйняттого. До прикладу Дж. С. Німан та К. Сільвер трактують евфемізм як «пом'якшені, благозвучні слова

чи вислови, що за певних умов служать для заміни тих позначень, що можуть здаватися мовцеві нецензурними чи небажаними, невічливими, надто вульгарними чи різкими» (1990, с. 36).

Слід зауважити, що евфемізація та табу тісно взаємопов'язані: саме суспільство визначає непристойні або сакральні теми та вимагає застосування евфемізмів, тобто іносказань, дозволених слів. Інакше кажучи, табу диктує потребу в евфемізації понять. В наш час вчені-мовознавці активно займаються вивченням причин виникнення евфемізмів.

Великорода В. Б. стверджує, що існує чітка кореляція між ступенем виразності асоціативного зв'язку, що формується між найменуванням та предметом, та силою впливу цього позначення на свідомість індивіда. (2008, с.19). Таким чином, історичні евфемізми виникали в наслідок страху мовця перед надприродними силами. В той час як сучасні евфемізми використовуються згідно норм моралі та етичних міркувань з метою не зачепити чутливість співрозмовника. В даній науковій роботі ми спритатимемося на спектр використання евфемізмів, визначений В.Б. Великородою:

1. намір обійти будь-який вид табу;
2. демонстрація ввічливим (виявлення шанобливості, бажання звучати «шляхетно та витончено», прагнення згладити неприємну дійсність чи обійти дискримінації тощо);
3. цілеспрямоване уникнення або замовчування негативних аспектів життя в межах певної професії, соціального прошарку або вікової категорії;
4. намір реалізувати прагматичний вплив на адресата (спроба підвищити соціальне положення особи, прагнення розвеселити, запевнити аудиторію тощо) (2008, с.5).

Вчені по-різному виділяють функції евфемізму, О. Тараненко, українська мовознавиця, класифікує їх наступним чином:

1. магічно-забобонна – віра ґрунтується на уявленні про те, що мова володіє магічною силою яка дозволяє впливати на об'єкти та явища, що

позначаються певними словами, а також на власну долю людини, використовуючи заміну цих слів;

2. криптологічно-маскувальна – м'який опис негативних або небажаних явищ з метою зменшення їхнього негативного впливу;
3. політично-ідеологічна – обумовлена суспільно-політичними змінами;
4. пом'якшувально-меліоративна – заміщення понять з метою дотримання норм етикету, ввічливості або для зміни стилістичного забарвлення певного предмета або явища;
5. жартівливо-іронічна – стилістичний прийом для створення каламбуру або іронічного ефекту, спрямованого на об'єкт (2009).

1.2 Евфемізм в арабській мові

Використання евфемізмів в арабській мові має багатотисячолітню історію, знаходячи відображення в працях давніх арабських лінгвістів. Ця традиція не лише збереглася, але й еволюціонувала під впливом сучасних західних лінгвістичних теорій.

Ранні арабські лінгвісти, такі як: Аль-Джирджані, Ібн-Атер, Аль-Куртубі, Аз-Заркаші, обговорювали евфемізацію в рамках метонімії (الكناية), яка, за ствердженням арабської літератури з риторики, була першим інструментом для пояснень евфемізму та його аспектів.

Евфемізми стали об'єктом досліджень в працях багатьох арабських лінгвістів: Аль-Хуссені, Аль-Хулі, Саліх, Ванг тощо.

Арабські лінгвісти традиційно визначають евфемізм як заміну прямого, іноді образливого, слова більш м'яким, приємним аналогом. Це дозволяє обговорювати делікатні теми, уникаючи грубості та різкості.

Згідно з дефеніцією, запропонованою Аль-Хулі у своєму словнику теоретичної лінгвістики (1982, с.88), евфемізм є заміною неприємного виразу іншим – більш прийнятним.

Саліх (2013) виділяє шість найпоширеніших сфер використання евфемізмів в арабській мові:

1. релігійні евфемізми;
2. евфемізми на позначення сексу;
3. евфемізми на позначення смерті;
4. евфемізми на позначення здоров'я;
5. евфемізми для звертання;
6. евфемізми на позначення доходів.

Терміни, що використовуються на позначення евфемізмів в арабській мові, є доволі різноманітними та охоплюють доволі широкий спектр понять та нюансів.

Таблиця 1.1

Терміни на позначення евфемізму в арабській мові

Арабський термін	Значення
الكنایة	Метонімія
التلطف	Ввічливість
حسن التعریض	Краса натяку
المحسن اللفظي	Вербальне прикрашання
التورية	Проховування
الرمز	Символ
تحسين التعبير	Покращення висловлювання
لطافة التعبير	Доброзичливість висловлювання
التلطيف	Пом'якшення
حسن اللفظ	Гарна вимова
التلطف في التعبير	Ввічливість висловлювання

Відсутність єдиного терміну на позначення процесу евфемізації значно ускладнює процес подальшого його вивчення: лінгвістам буде складніше знайти та

порівняти праці інших дослідників. До того ж, відсутність еквівалентних термінів у різних мовах значно ускладнює роботу перекладачам.

Ванг М. (2014) виділяє два типи евфемізмів та пропонує наступну класифікацію:

1. Традиційні евфемізми вживаються для запобігання незручних ситуацій при обговоренні табуйованих у суспільстві тем, таких як: секс, тілесність, смерть, хвороби тощо. Табуйована мова часто сприймається як вульгарна, груба та непристойна. На противагу цьому, евфемізми дають відчуття ввічливості та витонченості, тому для уникнення табу суспільство прагне знаходити альтернативні способи висловитися, вживаючи табуйовані евфемізми.
2. Стилістичні евфемізми не пов'язані з табу. Вони демонструють ввічливість та переважно використовуються у сферах політики, реклами, освіти тощо.

Аль-Хуссені (2007, с. 338) у своєму дослідженні виділяє чотири типи контекстуальних евфемізмів, які використовуються в арабській мові, ґрунтуючись на їх структурних особливостях:

1. التعريض – натяк – найпоширеніший тип евфемізмів в арабській мові, певною мірою є ситуативним, оскільки мовлення не може бути зрозумілим лише відповідно до ситуації;
2. التلويح – натяк – виражає прості суміжні відношення між двома об'єктами, такі як частина-ціле, причина-наслідок тощо, описує зв'язок між двома речами, коли один термін або словосполучення замінюється іншим;
3. الرمز – символ – евфемістичні символи, що використовуються для висловлення зневаги, обходячи прямі образи та лайку, але при цьому зберігаючи сенс.
4. الإشارة أو الإيماء – знак або іносказання – відображає своєрідну відповідність між евфемістичним та прямим виразом.

Висновки до Розділу 1

Евфемізм – це стилістичний прийом, який з давніх часів використовується для пом'якшення, завуалювання та елегантного приховування теми повідомлення. Евфемізація дозволяє донести суть повідомлення, даючи можливість адресату зрозуміти його значення без зайвого дискомфорту від прямого висловлювання.

Вживання евфемізмів зумовлюється низкою факторів, найбільш значущими серед них є: дотримання норм етики та моралі, уникнення табуйованих тем або соціального осуду, а також прагнення вплинути на реципієнта з метою досягнення певного комунікативного ефекту. Важливо зазначити, що евфемізми не є статичними мовними одиницями, адже люди з часом можуть перестати сприймати їх як замітники непристойних слів, що спричиняє виникнення нових евфемізмів.

З огляду на неоднозначність дефініцій терміну евфемізму, його було структуровано за трьома ключовими функціональними категоріями: приховування дійсності, збереження особистих соціальних інтересів, пом'якшення грубого та неприйняттого. У цьому розділі представлені класифікаційні моделі, які відображають різні теоретичні підходи до вивчення функцій евфемізації. Ми розглянули запропоновані класифікації евфемізмів як українських (В. Б. Великорода, О. Тараненко), так і арабських (Ванг М., Аль-Хуссені) лінгвістів.

Теоретичне дослідження дозволило нам відслідкувати відсутність єдиного терміну на позначення евфемізму в арабській мові, що ускладнює систематизацію та порівняльний аналіз досліджень у цій галузі. Це зумовлює труднощі для лінгвістів у пошуку та співставленні праць інших науковців, а також для перекладу наукових текстів через відсутність еквівалентних термінів в іншій мові.

На основі цього можна зробити висновок, що вживання евфемістичних висловів у мові оригіналу створює значні труднощі для перекладачів, особливо для тих, хто не володіє достатнім досвідом та не усвідомлює важливість врахування культурного контексту при передачі комунікативної цінності та смислових нюансів тексту.

РОЗДІЛ 2

ЕВФЕМІЗМИ У ПЕРЕКЛАДАХ КОРАНУ

2.1 Обрані переклади Корану для аналізу

Автором першого повного перекладу смислів Корану українською мовою (2013 р.) є Якубович Михайло Михайлович, сходознавець, перекладач, дослідник ісламського світу. Він раніше очолював Центр ісламознавчих досліджень Національного університету Острозької академії, з 2020 на посаді доцента у Фрайбурзькому університеті. Окрім перекладу Корану, який отримав офіційне визнання від урядових структур Саудівської Аравії, Туреччини та ісламських організацій України, Якубович також переклав низку інших праць та уривків ісламських науковців.

Артур Джон Арберрі - видатний британський сходознавець, арабіст та ісламознавець. Здобувши освіту в Кембриджському університеті, він присвятив своє життя плідному дослідженню арабської мови та ісламської культури. Арберрі здобув визнання як автор численних наукових праць з арабістики та ісламознавства. Його переклад Корану англійською мовою (1955 р.) вважається одним з найавторитетніших та найвпливовіших перекладів, здійснених немусульманським науковцем.

Доктор Мустафа Хаттаб - канадсько-єгипетський фахівець з тафсіру (тлумачення Корану). Він був членом першої команди, яка перекладала нічні молитви Рамадану наживо зі Священної мечеті в Мецці та Мечеті Пророка в Медині. Хаттаб вивчив напам'ять увесь Коран у юному віці, а згодом здобув професійну іджазу (ліцензію на викладання та тлумачення Корану), що підтверджує його високий рівень компетенції в цій галузі. Окрім імамування в мечетях США та Канади, доктор Хаттаб працює в науковій сфері: він є автором численних книг з ісламської тематики та переклав Коран (2015 р.).

Мухаммад Такиуд-Дін бін Абділ-Кадір Аль-Хілалі - відомий марокканський вчений-арабіст та ісламознавець, здобув ступінь доктора філософії з арабської літератури в Берлінському університеті. Аль-Хілалі здобув визнання завдяки своїм англійським перекладам ісламських текстів, які відрізняються точністю та ясністю. Мухаммад Мухсін Хан (1923-1998) - пакистанський лікар та ісламознавець, який здобув ступінь з медицини та хірургії в Університеті Пенджабу. Разом вони працювали над перекладом ряду ісламських текстів і Корану (1999 р.).

2.2 Порівняння перекладу евфемізмів

2.2.1 Сура Аль-Бакара є другою та найдовшою сурою Корану, була відкрита в Медині, коли мусульманам вперше наказали поститися під час Рамадану. Вона розпочинається з детального тлумачення думок, висловлених у заключній частині Аль-Фатіхи. Сура Аль-Бакара проголошує, що Коран слугує керівництвом, дарованим Аллахом людям, далі йдеться про віруючих, яким Аллах дарує Свою прихильність, та про невірних лицемірів, які зазнали Його гніву.

Переклад слова «الْبَقْرَةُ» - корова; сура отримала свою назву завдяки притчі про теля, яке було принесено в жертву ізраїльтянами за наказом Бога.

Коран 2:187

أَجَلٌ لَّكُمْ لَيْلَةُ الصِّيَامِ الرَّفْتُ إِلَى نِسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ فَالآنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتُمُوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

Цей аят має одразу декілька евфемізмів.

Евфемізм 1: الرَّفْتُ إِلَى نِسَائِكُمْ

Слово «الرَّفْتُ» має цілу низку значень та може позначати непристойні слова, розпусту, статевий акт. В рамках 187-го аяту сури Аль-Бакара, вживання слова

«الرَّفَثُ» позначає дозвіл вступати в статеві стосунки одруженим парам протягом зазначеного часу в Рамадан.

Таблиця 2.1

Переклад евфемізму «الرَّفَثُ إِلَى نِسَائِكُمْ»

Якубович	входити до дружин ваших
Арберрі	to go in to your wives
Хаттаб	to be intimate with your wives
Хан та Хілалі	to have sexual relations with your wives

Якубович та Арберрі використали схожий переклад евфемістичного виразу: «входити до» та «to go in to» є цілком вдалими відповідниками. Варіант перекладу Хаттаба «to be intimate with» (мати інтимні стосунки) є також адекватним та зрозумілим для цільової аудиторії. Важливо підкреслити, що ці переклади є загальнозрозумілими та зберігають коранічне евфемістичне забарвлення.

З метою уникнення неоднозначності Хан та Хілалі прийняли рішення замінити евфемізм на більш чітке, однозначне формулювання та використали вираз «to have sexual relations». Проте такий метод перекладу не передає закладеної Кораном евфемізації та робить текст для читача більш прямим та різким.

Евфемізм 2: فَالآنَ بَاشِرُوهُنَّ

Слово «بَاشِرُوهُنَّ» утворене від дієслова «بَاشَرَ», що означає «розпочинати». Коранічний вислів «فَالآنَ بَاشِرُوهُنَّ» в контексті даного аяту можна тлумачити як дозвіл на статеві стосунки.

Таблиця 2.2

Переклад евфемізму «فَالآنَ بَاشِرُوهُنَّ»

Якубович	тож з'єднайтесь із ними
Арберрі	so now lie with them

Продовження таблиці 2.2

Хаттаб	so now you may be intimate with them
Хан та Хілалі	so now have sexual relations with them

Якубович та Хаттаб спромоглися залишити зміст зрозумілим, при цьому зберігаючи в своєму перекладі закладену в Корані евфемістичність. Арберрі також використав вдало підібраний еквівалентний евфемізм – «lie with», що є загально визнаним евфемізмом на позначення статевих стосунків.

Хан та Хілалі опустили евфемізм та переклали вираз прямо – «have sexual relations».

Коран 2:222

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَجِيْضِ قُلْ هُوَ اَدْوٰى فَاَعْتَرٰوْا النِّسَاءَ فِي الْمَجِيْضِ وَلَا تَقْرَبُوْهُنَّ حَتّٰى يَطْهَرْنَ اِذَا تَطَهَّرْنَ فَاْتُوْهُنَّ
 مِنْ حَيْثُ اَمَرَكُمُ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ التّٰوَابِيْنَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِيْنَ

Цей аят має три евфемістичних вирази, що пов'язані зі статевим актом.

Евфемізм 1: فَاعْتَرٰوْا

Евфемізм «فَاعْتَرٰوْا» походить від дієслова «اعتزل», що має значення покидати, віддалятися від. Слід зазначити, що в даному контексті цей евфемізм означатиме заборону вступати в статевий контакт.

Таблиця 2.3

Переклад евфемізму «فَاعْتَرٰوْا»

Якубович	не торкайтесь дружин під час місячних їхніх
Арберрі	go apart from women during the monthly course
Хаттаб	keep away during their monthly cycles
Хан та Хілалі	keep away from women during mences

Арберрі, Хаттаб, Хан та Хілалі використали схожий варіант перекладу евфемізму «go apart from» та «keep away». Такий дослівний переклад евфемізму без урахування його контекстуального значення, за відсутності додаткових роз'яснень, може призвести до неправильного трактування.

Якубовичу краще вдалося передати сенс евфемізму, при цьому він зміг добитися збереження коранічної евфемізації.

З огляду на це, усі чотири наведених переклади є евфемістичними, проте не всі з них передають закладений в евфемізм сенс. Отриманий результат свідчить про важливість приміток, що зможуть зберегти евфемізацію та розтлумачити зміст.

Евфемізм 2: لَا تَقْرُبُوهُنَّ

Евфемізм 2 «لَا تَقْرُبُوهُنَّ» походить від кореня «قرب», що означає наближатися. У контексті евфемізму описується заборона наближатися до жінок заради статевого акту до закінчення менструації.

Таблиця 2.4

Переклад евфемізму «لَا تَقْرُبُوهُنَّ»

Якубович	уникайте зносин із ними, поки не очистяться вони
Арберрі	do not approach them till they are clean
Хаттаб	do not have intercourse with your wives until they are purified
Хан та Хілалі	go not into them till they are purified

Якубович переклав значення евфемізму більш прямолінійно, ніж є в Корані, проте додав евфемістичного звучання використавши слово «зносини» замість «секс» чи «статевий акт». До схожого перекладу вдався і Хаттаб: слово «intercourse» в даному випадку можна вважати за евфемізм, оскільки воно слугує для пом'якшення значення статевого акту.

Арберрі використав дослівний переклад евфемізму, що може призвести до спотвореного розуміння.

Вираз «go into», що вжили Хан та Хілалі, вважається еквівалентним евфемізмом та класифікається як евфемізм на позначення статевого акту, що, безсумнівно є вдалим рішенням.

Евфемізм 3: فَأْتُوهُنَّ

Слово «فَأْتُوهُنَّ» походить від «أَتَى», що означає іти. Тут ідеться про наказ чоловікам вступати в статевий акт лише після прийняття ванни дружиною після менструації.

Таблиця 2.5

Переклад евфемізму «فَأْتُوهُنَّ»

Якубович	приходьте до них — так, як наказав вам Аллаг
Арберрі	come unto them as God has commanded you
Хаттаб	may approach them in the manner specified by Allah
Хан та Хілалі	Then go into them as Allah has ordained for you (go into them in any manner as long as it is in their vagina)

Усі чотири перекладачі інтерпретували цей евфемізм «від змісту до змісту», зберігши коранічне евфемістичне значення. Лише Хан та Хілалі вирішили зробити примітку для більш детального опису та додаткової інформації, що на нашу думку, робить переклад прямим та менш тактовним.

Коран 2:226

لَّذِينَ يُؤْلُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَاءُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Евфемізми: يُؤْلُونَ, فاءُوا

Слово «يُؤْلُونَ» походить від «ألى», що означає клястися; корінь «فاء» у дослівному перекладі має значення «повертатися». Цей аят описує практику, де чоловіки дають обітницю утримуватися від статевих стосунків зі своїми дружинами протягом

чотирьох місяців. Після закінчення цього періоду вони можуть відновити нормальні стосунки або розлучитися.

Таблиця 2.6

Переклад евфемізмів «يؤلون، فاءوا»

Якубович	а якщо хто поклявся не наближатися до дружин, то нехай вичікує чотири місяці, та якщо він передумає
Арберрі	for those who forswear their women a wait of four months; if they revert
Хаттаб	those who swear not to have intercourse with their wives must wait for four months, if they change their mind
Хан та Хілалі	those who take an oath not to have sexual relations with their wives must wait for four months, then if they return (change their mind in this period) +footnote

Якубович, на нашу думку, спромігся зробити зрозумілий переклад та передати евфемістичне значення. Арберрі використав слово «forswear», йому вдалося зберегти евфемістичну функцію, закладену в Корані.

Хан та Хілалі зробили свій переклад більш прямолінійним, використавши словосполучення «sexual relations», що не передає коранічної евфемізації. Хаттаб також переклав зрозуміло для читача, проте, на відміну від Хана та Хілалі, додав евфемістичного значення, уникаючи виразу «sexual relations».

«فاءوا» в усіх перекладах є вдалим: зрозумілим та евфемістичним, Хан та Хілалі також винесли примітку для додаткового роз'яснення його значення.

2.2.2 Сура Аль Імран, що була відкрита в Медині, поєднує в собі розповідь про народження пророка Ісуса та випробування його матері Мар'ям з роду Імрана. Друга частина сури зосереджується на темі джихаду, наголошує на важливості ввічливої поведінки під час суперечок та описує традиції, пов'язані з перемогою чи поразкою у війні. На завершення сура згадує про шахідів, які віддали життя за віру, та описує

їхню долю після смерті, обіцяючи їм вічну нагороду. Назва сури перекладається як «Родина Імрана».

Коран 3:47

قَالَتْ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۚ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

Евфемізм: لَمْ يَمْسَسْنِي

Корінь «مس» означає торкатися. В цьому аяті описується здивування Мар'ям стосовно зачаття без статевих стосунків із чоловіками.

Таблиця 2.7

Переклад евфемізмів «لَمْ يَمْسَسْنِي»

Якубович	якщо жоден чоловік не торкався мене?
Арберрі	how shall I have a son seeing no mortal has touched me?
Хаттаб	how can I have a child when no man has ever touched me?
Хан та Хілалі	when no man has touched me

Усі п'ять перекладачів застосували метод формальної еквівалентності для перекладу евфемізму. В даному випадку дослівний переклад є вдалим рішенням для збереження евфемістичності та передачі контексту.

2.2.3 Сура Ан-Ніса була відкрита в Медині. Вона заклала фундамент для шаріату та мусульманської етики. Перша частина сури зосереджується на питаннях, що стосуються жінок, сиріт, спадщини, шлюбу та сімейного права та встановлює принципи, що регулюють ці сфери життя мусульман. Друга частина сури викриває лицемірів та інших людей, які відійшли від істини, та нагадує про важливість вірності вірі. Назва сури перекладається як «Жінки».

Коран 4:15

وَاللَّاتِي يَأْتِينَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فاسْتَشْهَدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّىٰ يَتَوَفَّاهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا

Евфемізм: الْفَاحِشَةُ

Дослівний переклад слова «الفاحشة» – «непристойність». У контексті 15-го аяту сури Ан-Ніса йдеться про необхідність отримання доказів від чотирьох свідків у незаконних статевих стосунках жінки.

Таблиця 2.8

Переклад евфемізму «الْفَاحِشَةُ»

Якубович	проти тих ваших дружин, які вчиняють перелюб
Арберрі	such of your women as commit indecency
Хаттаб	as for those of your women who commit illegal intercourse
Хан та Хілалі	those of your women who commit illegal sexual intercourse

Варіант перекладу Якубовича є доволі вдалим: перекладачу вдалося підібрати еквівалентний відповідник даного евфемізму – «перелюб».

Арберрі застосував метод дослівного перекладу евфемізму – «indecency», згідно з цим дослідженням такий підхід міг сприяти втраті певних конотативних значень, що може змінити сприйняття даного аяту читачем.

Хаттаб і Хан та Хілалі використали однакову конструкцію для перекладу евфемізму – «commit illegal intercourse»; Хан та Хілалі додали також слово «sexual», що є єдиною відмінністю між двома перекладами, це сприяло опущенню коранічного евфемістичного забарвлення.

Коран 4:21

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا

Евфемізм: أَفْضَىٰ

Дієслово «أَفْضَىٰ» означає «призводити до». В аяті йде мова про бажання чоловіків забрати своє придане назад у дружин.

Переклад евфемізму «أَفْضَىٰ»

Якубович	якщо раніше між вами були близькі стосунки
Арберрі	when each of you has been privily with the other
Хаттаб	after having enjoyed each other intimately
Хан та Хілалі	while you have gone in to each other

Згідно з цим дослідженням, переклади Якубовича «близькі стосунки» та Арберрі «be privily» є некоректними і не передають значення евфемізму, який за екзегетичними джерелами позначає статевий акт.

Переклад Хаттаба можна вважати вдалим: він спромігся передати коранічну евфемістичність, залишаючи зрозумілим сенс аяту.

Хан та Хілалі використали усталений евфемізм на позначення статевих стосунків – «go in to», що зробило переклад зрозумілим та евфемістичним.

Коран 4:43

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا
وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُم مِّنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا
فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا غَفُورًا

Евфемізм: لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ

Корінь «لامس» означає «торкатися», а в контексті даного аяту, згідно з екзегетичними джерелами, це слово стосуватиметься статевому акту.

Таблиця 2.10

Переклад евфемізму «لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ»

Якубович	торкався жінок
Арберрі	you have touched women

Хаттаб	been intimate with your wives
Хан та Хілалі	you have been in contact with women (by sexual relations)

Якубович та Арберрі переклали евфемізм «لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ» буквально, цей підхід не передає контекстуальне значення та може стати причиною некоректного порозуміння.

Хаттаб переклав доволі вдало: він спромігся досягти евфемістичності, при цьому зберігаючи зрозумілим сенс аяту.

Хан та Хілалі використали вираз «be in contact» і, розуміючи можливу втрату контексту, додали окремо виноску з поясненням, що, безсумнівно, є успішним рішенням.

2.2.4 Сура Аль-Араф була відкрита в Мецці. Вона розкриває тему сповідання віри, переказуючи історію існування людства шляхом боротьби проти невігластва. В сьомій сурі йдеться про істинність одкровення, вона є своєрідним доповненням попередньої, де говорилося про Божественну Єдність.

Дослівний переклад слова «الأعراف» - узвишшя; однак назву сури Аль-Араф перекладають по-різному: «Загорожі» – Якубович, «The Elevated Places» (Підвищені місця) – Арберрі, «The Heights» (Висоти) – Хаттаб. Хан та Хілалі вирішили залишити назву Аль-Араф.

Слово «الأعراف» зустрічається в 46 аяті, де йдеться про загорожу, що розділяє праведників від нечестивців. Можна стверджувати, що в переносному значенні «загорожа» є перешкодою, що стоїть на шляху до спасіння. Мешканці мурів – люди, чий грішні та праведні вчинки зрівнялися: вони не гідні ані раю, ані пекла.

Коран 7:26

يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُؤَارِي سَوَاتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ۗ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ

Евфемізм: سَوَاتِكُمْ

Слово «سَوَاتِكُمْ» означає наготу, інтимні частини тіла. Згідно з екзегетичними джерелами, це слово використовується в Корані як евфемізм на позначення інтимних частин тіла людини. Це обумовлено делікатним характером теми, що змушує Коран вдаватися до евфемістичних виразів при її згадці.

Таблиця 2.11

Переклад евфемізму «سَوَاتِكُمْ»

Якубович	Одяг, щоб приховали ви наготу вашу
Арберрі	A garment to cover your shameful parts
Хаттаб	Clothing to cover your nakedness
Хан та Хілалі	Raiment upon you to cover your private places

Всі чотири наведені варіанти перекладу евфемізму ґрунтуються на методі перекладу, який передбачає пошук евфемістичного відповідника в цільовій мові. Важливо підкреслити, що цей метод є ефективним та дозволяє точно передати емоційне забарвлення та конотативне значення евфемізму.

Тож, усі чотири перекладачі змогли передати евфемістичність коранічного послання, при цьому зберігаючи зрозумілим контекст для читача. На нашу думку, можна вважати ці варіанти перекладу цілком вдалими.

Коран 7:189

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا فَلَمَّا تَغَشَّاهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيًّا فَمَرَّتْ بِهِ فَلَمَّا أَثْقَلَتْ دَعَوَا اللَّهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ آتَيْنَا صَالِحًا لَنُكَوِّنَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ

Евфемізм: تَغَشَّاهَا

Корінь «غَشَّى» в дослівному перекладі означає «покривати». У контексті 189-го аяту сури Аль-Араф це дієслово використовується для опису статевого акту. «تَغَشَّاهَا» є евфемізмом та виконує функцію табування.

Переклад евфемізму «تَعَشَّاهَا»

Якубович	А коли він зійшовся з нею
Арберрі	Then, when he covered her
Хаттаб	After he had been united with her
Хан та Хілалі	When he had sexual relation with her

Якубович використав фразу «зійшовся з нею», що гарно передає зміст, проте також підкреслює коранічну евфемізацію. Тож цей варіант перекладу можна вважати вдалим.

Арберрі вдався до дослівного перекладу евфемізму, використовуючи словниковий еквівалент виразу: «covered her» (покрив її). Це може призвести до неправильного сприйняття читачами прихованого змісту.

Хаттаб використав вислів «had been united with her» (був об'єднаний з нею), слід зазначити, що даний варіант перекладу є доречним та зрозумілим для читача.

Хілалі та Хан вирішили опустити евфемізм та замінили його на прямий вираз «had sexual relation with her» (мав сексуальні стосунки із нею).

2.2.5 Сура Юсуф була відкрита в Мецці та є дванадцятою сурою Корану. Ця сура опіває історію життя сина пророка Якова, Юсуфа, та закликає до віри у Всевишнього, нагадує про силу прощення, підкреслює важливість терпіння та мудрості, а також засуджує несправедливість і зраду.

Коран 12:23

وَرَأَوْنَاهُ أَتَىٰ هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْبَ لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ

У цьому аяті міститься 2 евфемістичних вирази.

Евфемізми: رَاوَدْتُهُ، هَيْتَ لَكَ

Евфемізм «رَاوَدْتُهُ» походить від дієслова «راود»، що має значення «спокушати», а «هَيْتَ لَكَ» означає «давай, іди». В аяті жінка іншого чоловіка намагалася спокусити Юсуфа, натякаючи на сексуальну близькість.

Таблиця 2.13

Переклад евфемізмів «رَاوَدْتُهُ، هَيْتَ لَكَ»

Якубович	почала зваблювати його; вона зачинила двері й сказала: «Йди до мене!»
Арберрі	solicited him, and closed the doors on them; «Come», she said, «take me!»
Хаттаб	tried to seduce him. She locked the doors firmly and said, «Come to me!»
Хан та Хілалі	sought to seduce him (to do an evil act); she closed the doors and said: «Come to me O you»

Якубович переклав обидва евфемізми дослівно, що може призвести до недорозуміння контексту. Арберрі також застосував дослівний метод та вдався до буквального перекладу першого евфемізму, проте до другого додав роз'яснення – «take me», що сприяє кращому розумінню змісту.

Хаттаб, Хан та Хілалі додали слова «tried», «sought», аби підкреслити невдалу спробу спокушання, що є цілком об ґрунтованим рішенням; на додаток, вони використали слово «seduce», яке є буквальним перекладом евфемізму «رَاوَدْتُهُ». Хан та Хілалі зробили виноску з додатковим поясненням – «to do an evil act», що на нашу думку, може викликати нові непорозуміння. Другий евфемізм «هَيْتَ لَكَ» Хаттаб, Хан та Хілалі переклали дослівно.

Коран 12:24

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنْ رَأَى بُرْهَانَ رَبِّهِ كَذَلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ

Евфемізм: هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا

Дієслово «هَمَّ» означає «мати намір»; в контексті даного аяту, згідно з екзегетичними тлумаченнями, цей евфемізм описує бажання та задум жінки вступити з Юсуфом у близькість і можливий потяг чоловіка, якби Аллаг не захистив його від скоєння гріха.

Таблиця 2.14

Переклад евфемізму «هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا»

Якубович	вона бажала його, й він забажав би її
Арберрі	for she desired him; and he would have taken her
Хаттаб	she advanced towards him, and he would have done likewise
Хан та Хілалі	and indeed she did desire him, and he would have inclined to her desire

Якубович, Хан та Хілалі обрали буквальний метод для перекладу евфемізму, що в даному випадку не призводить до втрати сенсу.

Арберрі спершу використав дослівний переклад, а потім вираз «take her» для додаткового роз'яснення значення аяту, що також є доволі евфемістичним.

Хаттаб використав «advanced towards», що перекручує зміст аяту, тому цей переклад можна вважати невдалим.

2.2.6 Сура Ан-Нур, що була об'явлена в Медині, протистоїть перелюбу та клепамам, встановлюючи суворі покарання. Вона закликає до скромності, оберігаючи чистоту помислів і вчинків віруючих. У ній чітко окреслені правила шлюбу, спадщини та опіки над дітьми. Сура наставляє віруючих щодо належної поведінки, роблячи акцент на скромності в одязі та мові, а також на недопустимості пліток і клепів.

Сура отримала свою назву через неодноразове вживання слова «نور» в тексті, що перекладається як «світло».

Коран: 24:30

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ۗ ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

Евфемізм: فُرُوجَهُمْ

Корінь «فرج», від якого походить евфемізм «فُرُوجَهُمْ» може означати проміжок або статеві органи. Цей аят слугує нагадуванням для мусульман про важливість стримування поглядів від того, що їм заборонено, а також про необхідність захищати себе від вступу в заборонені статеві стосунки.

Таблиця 2.15

Переклад евфемізму «فُرُوجَهُمْ»

Якубович	закривали свою наготу
Арберрі	guard their private parts
Хаттаб	guard their chastity
Хан та Хілалі	protect their private parts (from illegal sexual acts)

Якубович переклав цей евфемізм дослівно. Арберрі, Хан та Хілалі використали один і той самий вираз – «private parts», також переклавши буквально. Єдина відмінність: нотатка в перекладі Хана та Хілалі, що надає додаткової інформації та повністю перекреслює евфемістичне значення аяту. Хаттаб опустив евфемізм та застосував комунікативний метод перекладу.

Можна зробити висновок, що жоден із перекладачів не спромігся передати евфемістичність коранічного послання, проте було збережено зміст аяту.

Коран 24:58

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنَكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثَ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Евфемізм: عَوْرَاتٍ

Слово «عَوْرَاتٍ» є множиною від «عورة», що має значення «інтимні частини тіла чи геніталії». Аят наголошує на важливості дотримання культурної поведінки спільного проживання, де повага до особистого простору та попереднє отримання дозволу на візит є ключовими принципами. Згідно з екзегетичними джерелами, даний текст описує періоди, коли люди зазвичай знімають одяг і оголюють інтимні частини тіла.

Таблиця 2.16

Переклад евфемізму «عَوْرَاتٍ»

Якубович	такі три випадки вашої наготи
Арберрі	three times of nakedness for you
Хаттаб	these are' three times of privacy for you
Хан та Хілалі	(these) three times are of privacy for you

Цілком очевидно, що всі п'ять перекладачів зробили свій вибір на користь дослівного перекладу з невеликими відмінностями: Якубович використав слово «нагота», а Арберрі – його еквівалент – «nakedness»; Хаттаб, Хан та Хілалі переклали евфемізм однаково – «privacy».

2.2.7 Сура Аль-Муджаділя – п'ятдесят восьма сура Корану, що була надіслана в Медині. Вона розкриває теми суперечок, розв'язання конфліктів, розлучень, клятв, обов'язків та соціальної справедливості.

Слово «المجادلة» перекладається з арабської як «та, яка сперечається». Якубович переклав назву сури як «Суперечка», Арберрі – «She Who Pleaded» Хаттаб – «The Pleading Woman», Хан та Хілалі вирішили не змінювати оригінальної назви.

Коран 58:3

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسًا ذَلِكَمْ تُوَعِّظُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا

تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Евфемізм: يَتَمَاسَا

Евфемізм «يَتَمَاسَا» походить від дієслова «تَمَاسَ», що означає «торкатися один з одним», що в даному аяті позначає статевий акт.

Таблиця 2.17

Переклад евфемізму «يَتَمَاسَا»

Якубович	перед тим, як торкнуться одне одного
Арберрі	before the two of them touch one another
Хаттаб	before they touch each other
Хан та Хілалі	before they touch each other

Всі п'ять перекладачів зробили дослівний переклад евфемізму, не надаючи жодних додаткових тлумачень, що може стати причиною втрати сенсу аяту або неправильне його розуміння.

2.2.8 Сура Аль-Мумінун – двадцять третя сура Корану, що була відкрита в Мецці. Вона описує якості, які відрізняють справжніх віруючих, далі – заглиблюється в процес створення людини та його подальший розвиток. Наводячи приклади історії пророків, сура підкреслює всемогутність Аллага і єдність всіх послань про єдинобожжя. Вона нагадує про спільність людства протягом історії. Сура підкреслює досконалість творіння людини, як ще один доказ могутності Аллага. Переклад назви сури – «Віруючі».

Коран 23:13

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ

Евфемізм: قَرَارٍ مَّكِينٍ

Одне із значень слова «قَرَارٍ» - «житло», «مَكِينٍ» означає «міцний, стійкий», що в контексті 13 аяту сури Ан-Мумінун, згідно з екзегетичними джерелами, є евфемістичним посиланнями на утроб жінки.

Переклад евфемізму «قَرَارٍ مَكِينٍ»

Якубович	a потім у надійному місці перетворили на краплю
Арберрі	then We set him, a drop, in a receptacle secure
Хаттаб	then placed each human as a sperm-drop in a secure place
Хан та Хілалі	thereafter We made him as a Nutfah (mixed drops of the male and female sexual discharge and lodged it) in a safe lodging (womb of the woman)

Хан та Хілалі застосували дослівний переклад, зазначивши в примітці для додаткового роз'яснення, що мається на увазі утроб жінки. Це, безсумнівно, можна вважати вдалим рішенням, оскільки унеможливорює втрату сенсу.

Всі інші перекладачі застосували комунікативний метод перекладу, зберігаючи евфемістичну функцію. Проте на нашу думку, уточнення сенсу в примітці є необхідним для розуміння контексту.

Висновки до Розділу 2

При перекладі текстів з неспоріднених культур, перекладач стикається з низкою викликів, пов'язаних з мовними одиницями, які мають культурне забарвлення або специфічне значення. Передача таких одиниць потребує не лише досконалого знання мови, але й глибокого розуміння контексту, культурних особливостей та потенційного сприйняття цільовою аудиторією.

В ході цього дослідження було проведено порівняльний аналіз передачі евфемізмів у різних перекладах Корану. Це продемонструвало, що, незважаючи на сильні сторони кожного з чотирьох перекладів, жоден з них не є досконалим. Їхні недоліки та слабкості свідчать про існуючий потенціал для значного вдосконалення подальших перекладів.

Було виявлено, що найчастіше перекладачами використовуються два методи: дослівний та комунікативний, що, безперечно, мають свої переваги та прогалини.

Дослівний, або буквальный, переклад ґрунтується на максимально точному перенесенні лексичних одиниць, граматичних структур та синтаксичних конструкцій з мови оригіналу на мову перекладу. Цей метод прагне досягти максимально близького відповідника тексту оригіналу, зберігаючи його формальні характеристики. При дослівному перенесенні слів і фраз з однієї мови на іншу, контекст, в якому вони використовуються, часто втрачається. Це може призвести до того, що фрази звучать незрозуміло або мають зовсім інше значення, ніж в оригіналі, особливо це стосується складних мовних елементів таких як евфемізми.

Комунікативний переклад - це метод перекладу, який прагне відтворити в тексті перекладу не лише зміст оригіналу, але й емоційний вплив, який він справляє на читача. Цей метод використовується для того, щоб зробити текст більш доступним для широкої аудиторії, враховуючи її культурний контекст та очікування. Недоліками комунікативного перекладу є відхилення від оригіналу та суб'єктивність, адже перекладач має більше свободи при виборі мовних засобів.

Для збереження сенсу та конотативного значення евфемізму, перекладачі повинні самостійно обирати найбільш підходящий метод, ґрунтуючись на глибокому аналізі контексту, мети перекладу, цільовій аудиторії. Вибір методу перекладу евфемізмів – це складне завдання, яке потребує від перекладачів глибоких знань мови, культури та контексту.

Евфемізми, як риторичні прийоми, відіграють значну роль у Корані, адже вони дозволяють передавати тонкі нюанси сенсу та емоцій, які неможливо висловити прямо. Їх використання надає тексту глибину, багатогранність та емоційну насиченість. Точний переклад евфемізмів є ключовим для правильного розуміння Корану та уникнення непорозумінь. Неправильний або неточний переклад може призвести до спотворення сенсу, втрати емоційної складової та, як наслідок, до невірної тлумачення тексту.

ВИСНОВКИ

На початку курсової роботи ми поставили за мету дослідження евфемізмів у чотирьох перекладах Корану англійською та українською мовами, оцінку впливу на точність та якість перекладу. Відповідно до поставленої мети були сформульовані та досліджені наступні завдання:

1. визначити поняття «евфемізм», оприділити його функції та установити основні принципи його типології;

В першому розділі курсової роботи було проведено ґрунтовне вивчення теоретичних засад поняття "евфемізм". Встановлено, що евфемія являє собою мовний феномен, що полягає у використанні завуальованих висловів з метою пом'якшення та приховування сутності повідомлення, при цьому вона зберігає для адресата можливість зрозуміти прихований зміст.

Вживання евфемізмів обумовлюється комплексом факторів, серед яких можна виділити декілька ключових:

- етичні та моральні норми: прагнення уникнути вживання непристойних слів, висловів, які можуть образити або зачепити почуття інших людей, або ж бажання пом'якшити опис певних явищ, які вважаються некоректними для прямого обговорення;
- табуйовані теми: евфемізми – важливий інструмент для обговорення табуйованих тем (секс, смерть, тілесність, релігія тощо), які з різних причин не можуть бути розкриті прямо; це дозволяє не порушувати соціальних норм та уникати прямого називання "неприпустимих" речей;
- вплив на реципієнта: прагнення пом'якшити критику, підкреслити позитивні аспекти чогось, приховати негативні, або ж маніпулювання емоціями та почуттями адресата.

Через неоднозначність та складність визначення терміну "евфемізм", у цій роботі пропонується його структурування за трьома ключовими функціональними категоріями: маскування дійсності, збереження особистих соціальних інтересів, пом'якшення грубого та неприйняттого. У зв'язку з відсутністю консенсусу серед дослідників щодо ключових функцій евфемізмів, у цьому розділі описуються та аналізуються класифікаційні моделі евфемізмів, які ґрунтуються на різних теоретичних підходах до їхнього вивчення. Вчені-мовознавці пропонують класифікації евфемізмів, які охоплюють різні аспекти цього мовного явища, такі як: функціональні характеристики, мовні особливості, сфери застосування, культурний контекст.

2. проаналізувати різні стратегії та методи перекладу евфемізмів;

Згідно з отриманими результатами аналізу обраних перекладів Корану, перекладачі найчастіше використовують дослівний та комунікативний методи перекладу.

Дослівний, або буквальний, переклад фокусується на створенні максимально близького відповідника тексту оригіналу, зберігаючи його формальні характеристики. Цей метод характеризується прагненням до максимально точного перенесення лексичних одиниць, граматичних структур та синтаксичних конструкцій з мови оригіналу на мову перекладу. Однак, при дослівному перенесенні слів з однієї мови на іншу, контекст їх вживання часто губиться. Це може призвести до того, що фрази звучатимуть незрозуміло або матимуть зовсім інше значення, ніж в оригіналі. Ця проблема стає особливо актуальною при перекладі складних мовних елементів, таких як евфемізми.

Комунікативний переклад ґрунтується на прагненні не лише точно передати зміст тексту оригіналу, але й відтворити його емоційний вплив на читача. Цей метод використовується для створення тексту перекладу, який буде максимально доступним для широкої аудиторії, з урахуванням її культурного контексту та очікувань. Проте й комунікативний метод має свої прогалини. По-перше, він може

дещо відхилятися від тексту оригіналу, адже перекладач має більше свободи у виборі мовних засобів. По-друге, комунікативний переклад може бути більш суб'єктивним, адже інтерпретація та вибір мовних засобів залежать від особистих уподобань перекладача. Це може призвести до втрати деяких нюансів та деталей тексту оригіналу.

Один із ключових висновків дослідження підтверджує, що жоден метод не здатний вирішити всі перекладацькі проблеми, та жодна стратегія не буде підходящою для кожного випадку. Для того, щоб евфемізм в перекладі зберіг свій сенс та емоційне забарвлення, перекладач повинен ретельно підходити до вибору методу перекладу. Цей вибір ґрунтується на глибокому аналізі контексту, мети перекладу та цільової аудиторії.

3. розробити рекомендації щодо покращення якості перекладів Корану.

На основі цього дослідження, можна сформулювати наступні рекомендації для перекладачів евфемізмів у Корані:

- Звернення до джерел, пов'язаних з причинами одкровення. Це дозволить прояснити історичний контекст кожного евфемізму, що дає глибше розуміння його значення і функції в тексті, та допоможе виявити змістові нюанси, які могли б бути втраченими при простому перекладі.
- Використання словників. Звернення до декількох словників з різними тлумаченнями та етимологічними даними дає можливість перекладачу отримати більш повне уявлення про значення евфемізму.
- Використання екзегетичних довідок. Тафсіри, що містять коментарі та пояснення ісламських вчених, допоможуть перекладачеві уникнути помилок у тлумаченні аятів.
- Передача значення, а не буквальный переклад слів. Перекладачі є повинні прагнути передати сенс та концепції, які лежать в основі евфемістичної одиниці, а не просто перекладати слова дослівно.

- Ключовий висновок дослідження полягає в тому, що певні ісламські концепції та культурні нюанси не піддаються прямому перекладу. Це зумовлює необхідність використання виносок у вигляді додаткових пояснень, щоб максимально точно передати їхнє значення та контекст.

Варто зазначити, що якісний переклад евфемізмів є надзвичайно важливим для чіткого розуміння контексту. Евфемізми використовуються в Корані для досягнення певних прагматичних цілей, таких як пом'якшення висловлення, уникнення конфліктів, вираження емоцій тощо. Неточний переклад евфемізмів може призвести до неправильного тлумачення змісту аятів та зміни емоційного забарвлення тексту.

На основі викладеного можна стверджувати, що в результаті виконання курсової роботи мета була досягнута, а всі поставлені завдання виконані.

Незважаючи на значний внесок цього дослідження у розуміння перекладу евфемізмів у Корані, залишається багато невивчених аспектів, які потребують подальших досліджень. Вдосконалення перекладу евфемістичних одиниць в Корані – це не індивідуальна, а спільна і кропітка робота.

АНОТАЦІЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

This term paper is devoted to the study of the functions of euphemisms in the Qur'an, analysis of strategies and methods of their translation. The aim of the study is to determine the accuracy and quality of four different translations of the Qur'an into English and Ukrainian, focusing on euphemism.

In the first chapter of the course work, a fundamental study of the theoretical foundations of the concept of "euphemism" was conducted, its functions and classifications proposed by linguists were considered.

The second chapter analyzes the most common methods of translating euphemisms on the basis of four selected translations of the Qur'an. The methodology for analyzing and understanding the specific features of the translation of euphemistic units in the Qur'an was improved.

The practical significance of the study lies in the development of recommendations for improving the quality of further translations of the Qur'an. There is considerable potential for improving Qur'anic translations. The use of a scientific approach to translation studies can help identify and eliminate their shortcomings, as well as create more accurate, objective and understandable translations.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Великорода В. Б. (2008). Семантичні та функціонально-прагматичні характеристики евфемізмів в англійській мові. Львів.
- Тараненко О. О. (2009). *Евфемізм*. Енциклопедія Сучасної України: енциклопедія НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України.
- Якубович М. М. (2013). *Преславний Коран, Переклад смислів українською мовою*. King Fahd Complex for the Printing of the Holy Qur'an.
- Allan K. & Burrige K. (1991). *Euphemism and Dysphemism: Language Used as Shield and Weapon*. Oxford: OUP.
- Arthur John Arberry. (1955). *The Koran Interpreted*. Лондон: Allen & Unwin.
- Neaman J. S., Silver C. (1990). *A Thesaurus of Euphemism*. New York: Avon Books.
- Lawrence J. (1973). *Unmentionables and other euphemisms*. London: Gentry Books.
- Al-Husseni, H. A. (2007). *Euphemism in English and Arabic: A Contrastive Study*. The First Scientific Conference of College of Education in Babylon University.
- Al-Khuli, M. A. (1982). *A Dictionary of Theoretical Linguistics*. Librairie du Liban.
- Khan M. M. and Al-Hilali M. T. (1999). *Noble Quran*. King Fahd Complex for the Printing of the Holy Quran
- Khattab M. (2015). *The Clear Quran*. Book Of Signs Foundation.
- Salih, A. (2013). *Taboo words and euphemism in English and Arabic: A contrastive study. (PHD dissertation)*. SavitribaiPhule Pune University.
- Wang, M. (2014). *An Empirical Study on Foreign Language Anxiety of Non-English Major Students: Take the Sophomores in Inner Mongolia University of Technology as an Example*. China: School of Foreign Languages.